

Değerli konuklar, Saygıdeğer uzman ve akademisyenler ve Değerli basın mensupları,

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına sizleri saygı ve sevgiyle selamlıyor, bugün Uluslararası Vergi Araştırmaları Derneği - IFA Türkiye ile ortak düzenlediğimiz konferansta sizlerle beraber olmaktan büyük mutluluk duyuyorum.

Son zamanlarda hepimizi fazlasıyla etkileyen küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin getirdiği değişimin sonuçlarını sıkça tartışır olduk. Eşitsizlikler, popülizm ve korumacılık üzerine en çok konuşulan konular oldu. Büyük paradigmlar, sosyolojik ve psikolojik nedenler, ideolojiler tartışılırken, aslında meselenin kalbine dokunan vergilendirme başlığı nedense çok az gündeme geldi. Belki de çok teknik olduğu için sadece işin uzmanlarına bırakılmış görünen bu alan aslında vatandaş olmanın, fırsat eşitliğinin ve adil rekabetin temelidir.

Küreselleşmenin getirdiği eşitsizlikleri tartışacaksa, küreselleşmenin ulusal vergi sistemleri üzerine getirdiği yenilikleri ve zorlukları da tartışmak zorundayız. Dijitalleşmeyi konuşacaksa, sanal dünyanın, sanal işyerlerinin nasıl vergilendirileceğini anlamak zorundayız. TÜSİAD'da son yıllarda dijital dönüşüme özel bir önem veriyoruz. Dijitalleşmeyi eğitimden sanayide dönüşüme, girişimcilikten hizmet sektörüne kadar her alanda ekonomimiz için önemli bir kaldıraç olarak görüyoruz. Çalışmalarımızı bu alanlarda yoğunlaştırırken attığımız her adımda meselenin vergi boyutunun da ne kadar önemli olduğunu fark ediyoruz.

Sadece son yıllarda hem bizim hem yurt dışı kamuoyunda ortaya çıkan tartışmalara bir göz attığımızda en çok gündeme gelen konu "unicorn" da denilen dev teknoloji şirketlerinin yeterince vergi verip vermediği ya da yerel şirketlerle rekabette vergisel açıdan eşit olup olmadıkları. Her ülke bir yandan ekonomilerine sağlayacağı fayda ve prestij açısından bu devleri ülkelerine getirmek istiyor, bir yandan da korkup kendilerini onlara karşı koruyabilmek istiyor. Ülkemizde de örnekler malum, uber, booking.com gibi şirketler aslında vergi üzerinden gündeme sıklıkla gelseler de aslında gördüğümüz dijital dönüşümün getirdiği değişime karşı ciddi bir direnişin varlığı.

Her değişim zordur. Düzenleme ve denetlemenin değişime ayak uydurması ise her zaman biraz daha geriden ve daha zor olmuştur. Çünkü yeni bir alan, yeni bir iş yapma modelini nasıl vergilendirmek gerektiği gerçekten üzerinde çok çalışılması gereken bir sorudur. Bir yandan bu yeni alanı ve onun getirdiği verimliliği azaltan ya da durduran yönde kararlar alınmamasına özen gösterilmelidir. Diğer yandan adil rekabeti ve

vergilendirmeyi sağlayacak uygulamalar mutlaka geliştirilmelidir. Getirilen uygulamalar dijitalleşmenin ekonomimize getireceği faydanın önüne hiçbir zaman geçmemelidir. Bazen yabancı dev şirketleri vergilendirdiğimizi ya da cezalandırdığımızı düşünürken aksine kendi ekonomimizin, kendi şirketlerimizin rekabet gücüne zarar verebiliyoruz. Çünkü Türkiye’de pek çok ihracatçımız ya da hizmet sağlayıcımız da bu dev platformlardan gerek reklamlarla gerekse direkt satışlarda ciddi bir fayda sağlıyor, dünyaya açılıyorlar. Her yeni düzenlemenin maliyet-fayda analizinin iş dünyasıyla koordineli bir şekilde yapılarak hayata geçirilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Meselenin bir diğer zorlu yanı ise dijitalleşme ve küreselleşmenin doğası gereği bu düzenlemelerin uluslararası koordinasyon içerisinde yapılması gereğidir. Oysa ki vergi politikaları Avrupa Birliği de dahil olmak üzere ülkelerin genelde özel alanları olarak gördükleri, bir anlamda özerkliklerinin gereği olan alanlardır. Yunanistan’ın borç krizi sırasında Almanya’dan 500 vergi müfettişi gönderilmesi önerisine nasıl bir milli gururla tepki verdiği hepimizin hatırında. Bu nedenle OECD’nin başlatmış olduğu Matrah Aşındırma ve Kar Aktarımı Projesi BEPS girişimi son derece kıymetlidir ve Türkiye’de bunun bir parçası olarak üzerine düşen tüm sorumlulukları yerine getirmelidir. Bu uluslararası girişim küreselleşmenin yarattığı eşitsizlik sorunlarını çözmek açısından da faydalı olabilecek, küreselleşmenin sorunsuz bir şekilde ilerlemesine katkı sunacaktır.

Değerli konuklar,

Bugün konumuz ağırlıklı olarak uluslararası uygulamalar olmakla beraber, birkaç hafta önce Sayın Berat Albayrak’ın vergi reformuna ilişkin açıklamaları gözleri yeniden vergi reformu başlığına çekti. Malum bu alanda oldukça önemli sorunlarımız var. Vergi sistemimizi daha sade, kolay anlaşılır ve öngörülebilir bir sisteme dönüştürmemiz gerekiyor. Öngörülebilirlik bugün iş dünyası için ekonomide en önemli etken haline gelmiştir. Yapılan her ankette özellikle hukuki belirsizlikler yatırımları engelleyen en önemli faktörlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunların içerisinde vergi önemli bir yer tutmaktadır.

İş dünyası açısından öngörülemeyen düzenlemeler ve bunlara uyum için yeterli zamanın verilmeyişi, hatta bazen geriye doğru uygulamaya gidilmesi çok ciddi bir sorundur. Aslında belki de bu anlamda vergi alanında yapılacak en önemli reform uygulamalarda yapılacak reformdur diyebiliriz. Zira uygulama yazılı kuralların bile bazen önüne geçebilmektedir. Bir yatırımcı için yatırımını yaptıktan sonra kuralların değişmesi, ya da kuralların alışılacağı dışında uygulanmaya başlanması ciddi zararlara neden olmakta, yatırım iştahını

azaltmaktadır. Yatırımlar istihdam ve katma değer yaratmanın en temel unsuru olmanın yanında ekonomide yeniliği ve verimliliği sağlamanın da temel yoludur. Yatırımların zayıfladığı bir ekonomi kendini yenileyemez ve ilerleyemez.

Yıl sonu bütçe hedeflerini tutturmak elbette önemlidir ama bunun yıl boyunca iyi bir planlamayla yapılması, sürekli bir kerelik gelirler yaratılarak ya da geriye yönelik uygulamalar konarak değil, genişletilmiş vergi tabanı, gönüllü uyumluluk ve verimli tahsilat oranlarıyla sağlanması esas olmalıdır. Kısa vadeli hedefler için öngörülebilirlikten verdiğimiz her taviz yatırım ortamımızı zayıflatmakta ve uzun vadede daha büyük bir maliyet olarak geri dönmektedir.

Değerli konuklar,

Vergi reformununun bir diğer öncelikli hedefi kayıt dışılıkla mücadele olmalıdır. Kayıt dışılık artık ülkemiz için ciddi bir maliyet unsuru haline gelmiştir. Bugün yapılan araştırmalarda Türkiye’de büyük ve kayıtlı iş yapan şirketlerin Avrupa’daki firmalara benzer derecede verimliliğe sahip oldukları gösterilmektedir. Oysa ki aynı kıyaslama daha küçük ve orta ölçekte olan, yarı formel yani tam olarak kayıt dışı olmayan ama kayıt dışılığı kullanan şirketlere bakıldığında verimliliğin ve yatırım yapma kapasitesinin ciddi anlamda düştüğünü, Avrupa ve OECD’deki benzer firmaların ortalamalarının çok altında kaldığını görüyoruz. Bunun en önemli nedeni kayıt dışılığın finansal erişimi kısıtlaması ve kurumlaşmanın önüne geçişi olarak ortaya çıkıyor.

Finansal tablolarda uluslararası standartlara uyulmaması ve yeterince şeffaf olunmaması finansmana erişimi ciddi anlamda kısıtlıyor. Zaman zaman orta ölçekli işletmeler için bir esneklik ya da rekabet gücü gibi algılanan kayıt dışılık artık ekonomimiz ayağında bir prangaya, bizi orta gelir tuzağına takılıp kalmaya mahkum etmiş bir engele dönüşmüş durumda. Dünyada artık finansman sadece banka kredisinden ibaret değil. Girişim sermayesi fonları, tahvil ihraçları, halka açılmak artık Türkiye’de şirketler için bir istisna olmamalı. Son dönemde ekonomide yaşadığımız sıkıntılar bankacılık sistemi üzerine ne kadar fazla gittiğimizi de gösteriyor. Sermayesini güçlendiremeyen, yüksek kaldıraç kullanan şirketlerin ne kadar büyük riskler almış olduklarını görüyoruz. Şeffaflık olmadan, standartlar olmadan, kayıt dışılık ile mücadele etmeden devam edildiği sürece sermaye piyasalarımızın gelişmesi de mümkün değil. Meselenin her zaman vurguladığımız adil rekabet şartlarının sağlanması ve vergi kayıplarının önlenmesinin dışında bu boyutuyla da ele alınması gerektiğine inanıyoruz.

Değerli konuklar,

Reform yapmak zordur. Ancak reform yapmadan ilerlemek, daha iyi olmak, daha iyisini yapmak mümkün değildir. Reform demek hepimizin rahat olduğumuz alandan çıkmamız, yeniliğe, değişime uyum sağlamamız anlamına geliyor. Reform sadece kamu otoritesinin yapabileceği bir şey değildir. Çünkü mesele sadece kanun, mevzuat, yönetmelik yazmak değil. Farklı düşünmek, farklı bakmak ve bugüne kadar böyle gelmiş böyle gider anlayışından vaz geçmek gerekiyor. Bunu işdünyası, uzman, akademisyen, çalışan hepimiz istemeliyiz. Söz konusu olan kendi geleceğimiz. Kendi geleceğimiz başkasının eline bırakamayacağımız kadar değerli. Bekleyelim bakalım ne yapacaklar demek lüksümüz yok. Türkiye daha iyi bir gelecek için reformlarını gerçekleştirmek zorunda. Bunun için sadece kamu değil hepimiz çalışmak zorundayız.

Kamuoyu ile paylaştığımız basın bültenlerinde de sıklıkla değindiğimiz gibi seçim sürecinin ardından artık reform gündemimize hızla dönme fırsatımız var. Son dönemde bazı olumlu veriler gözlenmekle beraber talep koşulları halen zayıf seyrediyor. İşsizlikteki artış endişe verici. Yüksek enflasyon ve yüksek dış borç ekonomide kırılganlıkların devam ettiğini gösteriyor. Bu çerçevede, ekonomimizdeki sorunların gerçekçi bir anlayışla tespiti ve bunlara yönelik kalıcı çözümler aciliyetini koruyor. Açıklanan tüm plan ve programların bütünlük içerisinde ayrıntılarıyla ve öncelikleriyle kamuoyuyla paylaşılarak zaman kaybetmeksizin uygulamaya geçirilmesi gerekiyor. Eşzamanlı olarak başta hukuk devleti ve özgürlükler olmak üzere, dijital dönüşümden eğitime çok önemli yapısal reform önceliklerimiz bulunuyor.

Değerli konuklar,

Bugünkü konferansa da sizlerden reformist bir bakış açısıyla yaklaşmanızı, burada az sonra yapılacak sunumları, tartışmaları, konuşulacakları bu gözle değerlendirmenizi rica ediyorum. Panellerdeki değerli uzman ve konuklarımızın ve sizlerin bilgi, tecrübe birikimi ve çalışmalarının bizleri daha güzel bir geleceğe taşıyacağına inancım tam.

Hepinizi sevgi ve saygıyla kucaklıyor, katılımınız için teşekkür ediyorum.